

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. április 10.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 18. cikk és EUMSZ 21. cikk – Valamely tagállam szabad mozgáshoz való jogát gyakorló állampolgárának az Amerikai Egyesült Államok részére történő kiadatása – Az Európai Unió és valamely harmadik állam közötti kiadatási megállapodás – Az uniós jog hatálya – Csak a saját állampolgárokra vonatkozó kiadatási tilalom – A szabad mozgás korlátozása – A büntetlenség megelőzésén alapuló igazolás – Arányosság – Az uniós polgár származási tagállamának értesítése”

A C-191/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság, Németország) a Bírósághoz 2016. április 5-én érkezett, 2016. március 18-i határozatával terjesztett elő a

Romano Pisciotti

és

a **Bundesrepublik Deutschland**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits és C. G. Fernlund (előadó) tanácselnökök, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos és M. Vilaras bírák,

főtanácsnok: M. Y. Bot,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. július 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- R. Pisciotti képviseletében R. Karpenstein Rechtsanwalt,
- a német kormány képviseletében T. Henze és M. Hellmann, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: F. Fellenberg Rechtsanwalt,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vlácil, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

- Írország képviselőjében M. Browne, L. Williams, E. Creedon és A. Joyce, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: M. Gray barrister,
 - a magyar kormány képviselőjében Tátrai M. M. és Fehér M. Z., meghatalmazotti minőségben,
 - a holland kormány képviselőjében M. K. Bulterman, M. A. M. de Ree és M. Gijzen, meghatalmazotti minőségben,
 - az osztrák kormány képviselőjében G. Eberhard, meghatalmazotti minőségben,
 - a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, M. Nowak és K. Majcher, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében R. Troosters és S. Grünheid, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2017. november 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 18. cikk első bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az olasz állampolgár Romano Piscioti és a Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) között az Amerikai Egyesült Államok által az említett személyre vonatkozóan e tagállamhoz intézett kiadatási kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

EU–USA megállapodás

- 3 Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között a kiadatásról szóló, 2003. június 25-i megállapodás (HL 2003. L 181., 27. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 161. o.; a továbbiakban: EU–USA megállapodás) 1. cikke a következőket mondja ki:

„A Szerződő Felek vállalják, hogy e megállapodás rendelkezéseinek megfelelően, a jogsértők kiadatásának szabályozására vonatkozó kiadatási viszonyokkal összefüggésben előírják a tagállamok és az Amerikai Egyesült Államok közötti együttműködés fokozását.”

- 4 Az EU–USA megállapodás „Több állam által kérelmezett kiadatás vagy átadás” című 10. cikke kimondja:

„(1) Amennyiben a megkeresett államhoz ugyanazon személy kiadatására vonatkozóan a megkereső államtól, valamint bármely más államtól vagy államoktól is érkezik megkeresés akár ugyanazon bűncselekménnyel, akár különböző bűncselekményekkel kapcsolatban, a megkeresett állam végrehajtó hatósága meghatározza, hogy átadja-e a személyt valamely megkereső államnak, és ha igen, melyiknek.

(2) Amennyiben egy megkeresett tagállamhoz ugyanazon személy vonatkozásában az Amerikai Egyesült Államoktól kiadatási kérelem, az európai elfogatóparancs alapján pedig átadási kérelem érkezik akár ugyanazon bűncselekménnyel, akár különböző bűncselekményekkel kapcsolatban, a megkeresett tagállam illetékes hatósága meghatározza, hogy átadja-e a személyt valamely megkereső államnak, és ha igen, melyiknek. E célból az illetékes hatóság a megkeresett tagállam végrehajtó hatósága, amennyiben az Egyesült Államok és a tagállam között hatályban lévő kétoldalú kiadatási szerződés szerint az egymással versengő megkeresésekről a fenti hatóság dönt; amennyiben a kétoldalú kiadatási szerződés ezt nem így írja elő, az érintett tagállam a 19. cikk alapján jelöli ki az illetékes hatóságot.

(3) A megkeresett tagállam az (1) és (2) bekezdés szerinti határozatainak meghozatala során figyelembe vesz minden fontos tényezőt, beleértve – de nem kizárólag – az alkalmazandó kiadatási szerződésben korábban meghatározott tényezőket, és amennyiben ilyen módon még nem határozták meg azokat, a következőket:

- a) hogy a megkeresést a szerződésnek megfelelően nyújtották-e be;
- b) az egyes bűncselekmények elkövetésének helyét;
- c) a megkereső államok saját érdekeit;
- d) a bűncselekmények súlyát;
- e) a sértett állampolgárságát;
- f) a megkereső államok közötti további kiadatás lehetőségét;
- g) a megkereső államok megkereséseinek beérkezési sorrendjét.”

- 5 Az EU–USA megállapodásnak „Az eltérés tilalma” című 17. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E megállapodás nem érinti a megkeresett állam azon jogát, hogy az e megállapodásban nem szabályozott üggyhez kapcsolódó olyan elutasítási okokra hivatkozzon, amelyek a tagállam és az Amerikai Egyesült Államok között hatályban lévő kétoldalú kiadatási szerződésnek megfelelően rendelkezésre állnak. [helyesen: E megállapodás nem érinti a megkeresett államnak a tagállam és az Amerikai Egyesült Államok között hatályban lévő kétoldalú kiadatási szerződésen alapuló azon jogát, hogy az e megállapodásban nem szabályozott kérdéshez kapcsolódó elutasítási okokra hivatkozzon.]

(2) Amennyiben a megkeresett államot alkotmányos elvei vagy a végső, kötelező bírósági határozatok esetleg megakadályozzák kiadatási kötelezettsége teljesítésében, és ezen ügy megoldását e megállapodás vagy az alkalmazandó kétoldalú szerződés nem írja elő, a megkeresett és a megkereső állam között konzultációkat kell folytatni. [helyesen: Amennyiben a megkeresett államot az alkotmányos elvei vagy végleges, rá nézve kötelező bírósági határozatok akadályoznák kiadatási kötelezettsége teljesítésében, és e tekintetben sem e megállapodás, sem az alkalmazandó kétoldalú szerződés nem nyújt megoldást, a megkeresett és a megkereső állam konzultációt folytat.]”

A 2002/584/IB kerethatározat

- 6 A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó uniós jogszabályok magukban foglalják az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározatot (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

A német jog

Az alaptörvény

- 7 Az 1949. május 23-i Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (a Németországi Szövetségi Köztársaság alaptörvénye; BGBl. 1949, 1. o.) alapügy tényállására alkalmazandó változata 16. cikkének (2) bekezdése így rendelkezik:

„Német állampolgár nem adható ki külföldre. Törvény ettől eltérő szabályozást állapíthat meg az Európai Unió valamely tagállamának vagy valamely nemzetközi bíróságnak történő kiadatás tekintetében, amennyiben a jogállami elvek betartása biztosított.”

A Németország–Egyesült Államok kiadatási szerződés

- 8 Az 1978. június 20-i Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (a Németországi Szövetségi Köztársaság és az Amerikai Egyesült Államok közötti kiadatási szerződés; BGBl. 1980 II, 646. o.; a továbbiakban: Németország–Egyesült Államok kiadatási szerződés) 7. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A Szerződő Felek nem kötelesek kiadni saját állampolgáraikat. [...]”

Az IRG

- 9 Az 1982. december 23-i Gesetz über internationale Rechtshilfe in Strafsachen (a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló törvény; BGBl. 1982 I, 2071. o.; a továbbiakban: IRG) „A kiadatás engedélyezése” című 12. §-a a következőket írja elő:

„[...] a kiadatás csak akkor engedélyezhető, ha a bíróság megengedhetőnek nyilvánította azt.”

- 10 Az IRG „Hatáskör” címet viselő 13. §-ának (1) bekezdése így rendelkezik:

„A bírósági határozatokat [...] az Oberlandesgericht [regionális felsőbíróság, Németország] hozza. Az Oberlandesgericht [regionális felsőbíróság] határozataival szemben nincs helye jogorvoslatnak.”

- 11 Az IRG „Határozathozatal a terhelt kifogásai tárgyában” című 23. §-a értelmében:

„A terhelt kiadatási célú elfogatóparanccsal vagy annak végrehajtásával szembeni kifogásairól az Oberlandesgericht [regionális felsőbíróság] határoz.”

- 12 Az IRG 74. §-ának (1) bekezdése szerint:

„A külföldi jogsegélykérelmekről, valamint külföldi államok jogsegély iránti megkereséséről a szövetségi igazságügyi és fogyasztóvédelmi minisztérium a külügyminisztériummal, illetve más olyan szövetségi minisztériummal egyetértésben határoz, amelynek tevékenységi területét a jogsegély érinti. [...]”

A büntető törvénykönyv

- 13 A Strafgesetzbuch (büntető törvénykönyv, BGBl. 1998 I, 3322. o.) 7. §-ának (2) bekezdése előírja, hogy a külföldön elkövetett bűncselekményre a német büntetőjog alkalmazandó, ha az elkövetés helyén a cselekmény büntetendő, vagy az elkövetés helye nem tartozik semmilyen büntető joghatóság alá, és az elkövető a cselekmény időpontjában külföldi volt, belföldön találták meg, és bár a cselekmény jellege

alapján a kiadatásról szóló törvény lehetővé tenné e személy kiadatását, arra abból az okból nem került sor, hogy kiadatása iránt észszerű határidőn belül nem érkezett megkeresés, vagy azt elutasították, vagy a kiadatás nem hajtható végre.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 R. Pisciotti olasz állampolgár. 2007 óta az Egyesült Államokban versenyellenes összejátszásban és az árak versenyellenes összehangolásában való részvétel gyanúja miatt nyomozást folytattak ellene; az amerikai hatóságok büntetőeljárás céljából történő kiadatását kérték.
- 15 2010. augusztus 26-án a US District Court for the Southern District of Florida in Fort Lauderdale (az Amerikai Egyesült Államok Florida állam déli bírósági kerületére illetékes Fort Lauderdale-i szövetségi kerületi bíróság) elfogatóparancsot adott ki ellene, valamint ugyanezen bíróság grand juryje vádiratot terjesztett elő. R. Pisciottit azzal vádolták, hogy tengeritömlő-gyártó cégek értékesítői által alkotott olyan munkacsoport tagja volt, amely 1999-től 2006 végéig Florida államban (Egyesült Államok) és máshol piacfelosztással torzította a versenyt a tengeri tömlők értékesítése területén.
- 16 2013. június 17-én a repülővel Nigériából Olaszországba tartó R. Pisciottit a Frankfurt am Main-i (Németország) reptéren történt átszállás alkalmával a német szövetségi rendőrség tisztviselői elfogták.
- 17 2013. június 18-án R. Pisciottit az amerikai elfogatóparancs közlése céljából az Amtsgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i helyi bíróság, Németország) elé állították. A felperes nem járult hozzá az egyszerűsített, alakiságok nélküli kiadatáshoz.
- 18 Az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális felsőbíróság, Németország) 2013. június 24-i végzése alapján R. Pisciottit ideiglenes kiadatási őrizetbe vették. 2013. augusztus 7-én az Amerikai Egyesült Államok átadta a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a kiadatás iránti hivatalos megkeresést.
- 19 2013. augusztus 16-án az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális felsőbíróság) R. Pisciotti ideiglenes őrizetének hivatalos kiadatási őrizetként való fenntartását rendelte el.
- 20 2014. január 22-i végzésével az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i tartományi felsőbíróság) megengedhetőnek nyilvánította R. Pisciotti kiadatását.
- 21 2014. február 6-án R. Pisciotti az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális felsőbíróság) 2014. január 22-i végzése végrehajtásának megakadályozása érdekében ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtott be a Bundesverfassungsgerichthez (szövetségi alkotmánybíróság, Németország). A Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság) 2014. február 17-i végzésével elutasította ezt a kérelmet.
- 22 2014. február 26-i levelében R. Pisciotti jelezte a Bundesministerium der Justiznak (szövetségi igazságügyi minisztérium, Németország), hogy kiadatása ellentétes az uniós joggal, mivel az alaptörvény 16. cikke (2) bekezdése első mondatának szó szerinti, német állampolgárookra korlátozott alkalmazása a hátrányos megkülönböztetés általános tilalmába ütközik.
- 23 2014. március 17-én a Németországi Szövetségi Köztársaság engedélyezte R. Pisciotti kiadatását, amelyet 2014. április 3-án végrehajtottak.
- 24 Ugyanezen a napon, március 17-én R. Pisciotti keresetet indított a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság, Németország) előtt aziránt, hogy állapítsa meg a Németországi Szövetségi Köztársaság felelősségét amiatt, hogy engedélyezte a kiadatását, és e tagállamot kötelezze kártérítés fizetésére.

- 25 R. Pisciotti beismerte bűnösségét az ellene az Egyesült Államokban indított büntetőeljárásban, és két év szabadságvesztésre ítélték, amelybe beszámították a németországi őrizetben eltöltött kilenc és fél hónapot, valamint 50 000 amerikai dollár (USD) (hozzávetőleg 40 818 euró) pénzbüntetést szabtak ki vele szemben. R. Pisciotti 2015. április 14-i szabadlábra helyezéséig az Egyesült Államokban töltötte le börtönbüntetését.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság) ítélkezési gyakorlata értelmében a Németországi Szövetségi Köztársaságot a kiadatás engedélyezése tekintetében az alaptörvény 1. cikkének (3) bekezdéséből, valamint 20. cikkének (3) bekezdéséből eredően saját jogszerűségi felülvizsgálatra és az esetleges nemzetközi jogi kötelezettségvállalások tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség terheli. Hozzáfűzi, hogy a Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság) többek között R. Pisciotti ügyében is kimondta, hogy az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés EUMSZ 18. cikkben foglaltak szerinti tilalma nem alkalmazandó a harmadik államoknak történő kiadások vonatkozásában, mivel e tárgykör nem tartozik az uniós jog hatálya alá.
- 27 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Bundesverfassungsgerichttel (szövetségi alkotmánybíróság) ellentétben azon a véleményen van, hogy az uniós jog alkalmazandó a jelen ügyben. Hangsúlyozza, hogy R. Pisciotti a részére az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése által biztosított szabad mozgáshoz való jogot gyakorolta, amikor a Nigériából Olaszországba tartó repülőútja során Frankfurt am Mainban átszállt. Ráadásul, az EU–USA megállapodásból adódóan, álláspontja szerint az uniós jog tárgyi hatálya kiterjedhet az Egyesült Államoknak történő kiadására.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság ezzel összefüggésben felveti azt a kérdést, hogy e megállapodás 17. cikkének (2) bekezdése értelmezhető-e úgy, mint amely az uniós jog alkalmazása alól kivételt enged, és ennél fogva igazolhatóvá teszi az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor afelé hajlik, hogy az Unió elsődleges jogára figyelemmel az ilyen igazoló ok kizárt.
- 29 Amennyiben a Németországi Szövetségi Köztársaság megsértette az uniós jogot, e bíróság arra keresi a választ, hogy ez „kellően súlyos” volt-e ahhoz, hogy a kártérítési igényt megalapozza. Megjegyzi, hogy az igenlő válasz felé hajlik, hangsúlyozva, hogy véleménye szerint a jelen esetben e tagállam mérlegelési mozgástérrel csupán rendkívül korlátozott mértékben vagy akár egyáltalán nem rendelkezett. Ugyanakkor kétségei is felmerülnek ezzel kapcsolatban, hiszen a kérdésre vonatkozóan a Bíróságnak még nem volt ítélkezési gyakorlata akkor, amikor a Németországi Szövetségi Köztársaság meghozta a határozatát.
- 30 E körülmények között a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) a) Olyan tárgykör-e a valamely tagállam és valamely harmadik állam közötti kiadatás, amely – az egyedi esettől függetlenül – sohasem tartozik a Szerződések tárgyi hatálya alá, és ezért a csak saját állampolgárok harmadik államoknak történő kiadását megtiltó alkotmányjogi szabály (a jelen ügyben: az alaptörvény 16. cikke (2) bekezdése első mondatának) (szó szerinti) alkalmazása esetén nem kell figyelembe venni a hátrányos megkülönböztetésnek az EUMSZ 18. cikk első bekezdéséből eredő uniós jogi tilalmát?
- b) Igenlő válasz esetén: eltérő választ kell-e adni az első kérdésre akkor, ha az [EU–USA megállapodás] alapján valamely tagállam és az Amerikai Egyesült Államok között történő kiadatás érintett?

- 2) Amennyiben nem eleve kizárt a Szerződések alkalmazandósága a tagállamok és az Amerikai Egyesült Államok közötti kiadások tekintetében:

Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 18. cikk első bekezdését és a Bíróság azzal kapcsolatban kialakított vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, hogy a tagállam indokolatlanul megsérti a hátrányos megkülönböztetésnek az EUMSZ 18. cikk első bekezdéséből eredő tilalmát, ha valamely alkotmányjogi szabály (a jelen ügyben: az alaptörvény 16. cikke (2) bekezdésének első mondata) alapján harmadik államok kiadás iránti megkeresései esetében eltérően kezeli a saját és más uniós tagállamok állampolgárait oly módon, hogy csak az utóbbiakat adja ki?

- 3) Amennyiben a fent ismertetett esetekben a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó, az EUMSZ 18. cikk első bekezdéséből eredő általános tilalom megsértése állapítható meg:

Úgy kell-e értelmezni a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, hogy a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan helyzetben, amelyben a kiadásnak a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóság általi engedélyezését kötelezően bírósági eljárásban elvégzett jogszerűségi felülvizsgálat előzi meg, amelynek eredménye azonban csak akkor köti a hatóságot, ha a bíróság megengedhetetlennek nyilvánítja a kiadást, már a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó, az EUMSZ 18. cikk első bekezdéséből eredő tilalomnak az egyszerű megsértése esetén súlyos jogsértés állhat fenn, vagy nyilvánvaló jogsértésre van szükség?

- 4) Amennyiben nincs szükség nyilvánvaló jogsértésre:

Úgy kell-e értelmezni a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, hogy a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben már csak ezért sem állapítható meg kellően súlyos jogsértés, ha – a Bíróság konkrét helyzetre (a jelen ügyben: a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó, az EUMSZ 18. cikk első bekezdéséből eredő általános tilalom alkalmazhatósága a tagállamok és az Amerikai Egyesült Államok közötti kiadások területén) vonatkozó ítélkezési gyakorlata hiányában – a végrehajtó hatalom legfőbb nemzeti szerve a határozatának indokaként a nemzeti bíróságoknak az azonos ügyben korábban hozott határozataival való összhangra hivatkozhat?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 31 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az uniós jogot úgy kell-e értelmezni, hogy olyan esetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben egy, az EU–USA megállapodás értelmében az Egyesült Államoknak kiadni kért uniós polgárt e kérelem esetleges teljesítése céljából az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tartózkodott, e polgár helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik.
- 32 E tekintetben meg kell állapítani, hogy amennyiben egy olyan kiadás iránti kérelmet, mint amely az alapügy tárgyát képezi, az EU–USA megállapodás keretében, annak hatálybalépését követően kezdeményeznek, ez a megállapodás alkalmazandó rá.
- 33 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben (C-182/15, EU:C:2016:630, 30. pont), amely olyan harmadik államtól érkező kiadási kérelemre vonatkozott, amellyel az Unió nem kötött kiadási megállapodást, a Bíróság megállapította, hogy bár a kiadással kapcsolatos szabályok ilyen megállapodás hiányában a tagállamok hatáskörébe tartoznak, az EUMSZ uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett EUMSZ 18. cikk alkalmazási körébe eső helyzetek közé tartoznak különösen az EUMSZ 21. cikkben biztosított, a tagállamok területén történő szabad mozgás és tartózkodás gyakorlásához kapcsolódó helyzetek.

- 34 Ennélfogva, az említett ítélet fényében meg kell állapítani, hogy egy olyan uniós polgár helyzete, mint az olasz állampolgár R. Pisciottié, aki élt az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogával, amikor Nigériából visszatérve Németországban átszállt, az EUMSZ 18. cikk értelmében a Szerződések alkalmazási körébe tartozik. Az a körülmény, hogy a letartóztatásakor Németországban csupán átutazóban volt, nem teheti kétségesé ezt a megállapítást.
- 35 Éppen ezért az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy olyan esetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben egy, az Egyesült Államoknak kiadni kért uniós polgárt e kérelem esetleges teljesítése céljából az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letartóztattak, e polgár helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik, mivel az említett polgár az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogával élt, és mivel az említett kiadatás iránti kérelmet az EU–USA megállapodás keretében kezdeményezték.

A második kérdésről

- 36 A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy olyan helyzetben, mint amelyet a jelen ítélet 35. pontja kifejt, az EUMSZ 18. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az, ha a megkeresett tagállam valamely alkotmányjogi szabály alapján harmadik államok kiadatás iránti megkeresései esetében eltérően kezeli a saját és más uniós tagállamok állampolgárait, és ez utóbbiak kiadatását engedélyezi, míg a saját állampolgárainak kiadatását nem.
- 37 A második kérdést az EU–USA megállapodásra tekintettel kell megvizsgálni.
- 38 E tekintetben meg kell állapítani, hogy ez a megállapodás, amelynek célja a 1. cikkének megfelelően az, hogy fokozza az Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti együttműködést a tagállamok és e harmadik állam közötti kiadatási viszonyok terén, nem foglalkozik magával a kérdéssel, hogy mi történik, ha a megkeresett állam alkalmasint eltérő bánásmódban részesíti a saját állampolgárait és más államok állampolgárait. Ezenkívül a halálbüntetésre vonatkozó 13. cikk kivételével ez a megállapodás nem határozza meg a kiadatás megtagadásának konkrét indokait.
- 39 Az EU–USA megállapodás 17. cikkének (1) bekezdése azonban kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a megkeresett állam az e tagállam és az Amerikai Egyesült Államok között hatályban lévő kétoldalú kiadatási szerződésnek megfelelően hivatkozhat az e megállapodásban nem szabályozott kérdéshez kapcsolódó elutasítási okokra. A Németország–Egyesült Államok kiadatási szerződés kapcsán emlékeztetni kell arra, hogy ennek 7. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a szerződő államok megtagadják a saját állampolgáraik kiadását.
- 40 Ezenkívül az EU–USA megállapodás 17. cikkének (2) bekezdése értelmében, amennyiben a megkeresett államot az alkotmányos elvei akadályoznák kiadatási kötelezettsége teljesítésében, és e tekintetben sem az EU–USA megállapodás, sem pedig az alkalmazandó kétoldalú szerződés nem nyújt megoldást, a megkeresett és a megkereső állam konzultációt folytat.
- 41 E 17. cikk tehát – főszabály szerint – lehetővé teszi, hogy valamely tagállam a kétoldalú megállapodás rendelkezései vagy az alkotmányjogi szabályai alapján sajátos helyzetbe hozza saját állampolgárait, amennyiben megtiltja kiadatásukat.
- 42 Emellett az is szükséges, hogy ezt a hatáskört az elsődleges joggal és különösen az EUM-Szerződésnek az egyenlő bánásmódra és az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogára vonatkozó szabályaival összhangban gyakorolják.
- 43 Így, ha valamely tagállam az EU–USA megállapodás 17. cikkének (1) vagy (2) bekezdése alapján a tagállam és az Amerikai Egyesült Államok közötti kétoldalú megállapodásban szereplő, a kiadatás megtagadására vonatkozó olyan szabályt alkalmaz, mint a Németország–Egyesült Államok kiadatási

szerződés 7. cikkének (1) bekezdése, vagy olyan nemzeti jogi rendelkezést, mint az alaptörvény 16. cikke, amelynek értelmében német állampolgár nem adható ki, ennek alkalmazása meg kell, hogy feleljen az EUM-Szerződésnek, különösen pedig annak 18. és 21. cikkének.

- 44 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy valamely tagállam olyan nemzeti kiadatási szabályai, amelyek eltérő bánásmódot alkalmaznak attól függően, hogy az érintett személy e tagállam saját állampolgára, vagy valamely más tagállam állampolgára, amennyiben ahhoz vezetnek, hogy a megkeresett állam területére belépő, más tagállambeli állampolgároknak nem biztosítja azt a kiadás elleni védelmet, amely a saját állampolgárokat megilleti, kihatással lehetnek a más tagállambeli állampolgárok Unión belüli szabad mozgására (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 32. pont).
- 45 Ebből következik, hogy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, az abban álló egyenlőtlen bánásmód, hogy engedélyezik valamely uniós polgár kiadását, aki a megkeresett tagállamtól eltérő tagállam állampolgára – mint R. Pisciotti –, a szabad mozgáshoz való jog korlátozásának minősül az EUMSZ 21. cikk értelmében véve (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 33. pont).
- 46 Az ilyen korlátozás csupán akkor igazolható, ha objektív megfontolásokon alapul, és a nemzeti jog által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos (lásd különösen: 2011. május 12-i Runevič-Vardyn és Wardyn ítélet, C-391/09, EU:C:2011:291, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 34. pont).
- 47 A Bíróság elismerte, hogy az annak megakadályozására irányuló célkitűzés, hogy azok a személyek, akik bűncselekményt követtek el, elkerüljék a büntetésüket, a bűnmegelőzés és a büntetlenség elleni küzdelem keretébe illeszkedik. E célkitűzést az EUSZ 3. cikk (2) bekezdése szerinti, belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kontextusában úgy kell tekinteni, mint amely az uniós jogban jogszerű (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 36. és 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Azonban az EUMSZ 21. cikkben is szereplőhöz hasonló alapvető szabadságot korlátozó intézkedések csak akkor igazolhatók objektív megfontolásokkal, ha az általuk biztosítani kívánt érdekek védelméhez szükségesek, és csak annyiban, amennyiben e célkitűzések kevésbé korlátozó intézkedésekkel nem érhetők el (2011. május 12-i Runevič-Vardyn és Wardyn ítélet, C-391/09, EU:C:2011:291, 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 38. pont).
- 49 R. Pisciotti azzal érvel, hogy mivel a Németországi Szövetségi Köztársaság a nemzeti jogában, mégpedig a büntető törvénykönyv 7. §-ának (2) bekezdésében biztosítja annak lehetőségét, hogy valamely más tagállam állampolgárával szemben büntetőeljárást folytassanak le, amennyiben a kiadása nem hajtható végre, e tagállamnak ezt a kevésbé megszorító megoldást kellett volna választania, és nem kellett volna őt kiadnia. A német kormány azonban vitatja e rendelkezésnek az ezen érvelés alapjául szolgáló értelmezését.
- 50 A jelen ügyben mindazonáltal a kérdés csupán azzal kapcsolatban merül fel, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság R. Pisciottival szemben eljárhatott-e a szabad mozgáshoz való jogát kevésbé korlátozó módon, az Amerikai Egyesült Államoknak történő kiadása helyett az Olasz Köztársaságnak való átadását kilátásba helyezve.
- 51 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy előnyben kell részesíteni az érintett személy állampolgársága szerinti tagállammal való információcserét, annak érdekében, hogy e tagállam hatóságai alkalmasint lehetőséget kapjanak európai elfogatóparancs kibocsátására büntetőeljárás lefolytatása céljából. Így ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár – valamely másik tagállam

állampolgára – beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, amelyekkel az előbbi tagállam kiadatási egyezményt kötött, tájékoztatnia kell az említett személy állampolgársága szerinti tagállamot, és adott esetben ez utóbbi tagállam kérelmére át kell adni számára ezt a személyt a 2002/584 kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően, feltéve, hogy e tagállam a nemzeti joga szerint hatáskörrel rendelkezik a büntetőeljárás lefolytatására e személlyel szemben a területén kívül elkövetett cselekmények vonatkozásában (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 48. és 50. pont).

- 52 Bár ez a megoldás, amint az a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630) 46. pontjából kitűnik, olyan kontextusban alakult ki, amelyben nem létezett nemzetközi kiadatási megállapodás az Unió és az érintett harmadik állam között, mégis alkalmazandó egy olyan helyzetre, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amelyben az EU–USA megállapodás a megkeresett tagállamot felhatalmazza arra, hogy a saját állampolgárait ne adja ki.
- 53 Ezt a megállapítást nem kérdőjelezheti meg az észrevételeket előterjesztő egyes kormányok azon érve, amely szerint lényegében az európai elfogatóparancs címén tett átadási kérelemnek az Amerikai Egyesült Államoktól érkező kiadatási kérelemmel szemben biztosított elsőbbsége megfosztaná az EU–USA megállapodás 10. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt azon szabályt a hatékony érvényesüléséről, amelynek értelmében a megkeresett tagállam illetékes hatósága – az egymással versengő megkeresések esetén – valamennyi releváns körülményt figyelembe véve meghatározza, hogy melyik államnak adja át a személyt.
- 54 Annak eshetősége ugyanis, hogy a jelen ítélet 51. pontjában hivatkozott együttműködés akadályát képezi a harmadik államba történő kiadatás iránti kérelemnek, előnyben részesítve az európai elfogatóparancsot, mégpedig azért, hogy a szabad mozgáshoz való jog gyakorlását kevésbé korlátozó módon járjon el (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 49. pont), nem automatikus jellegű. Így az annak elkerülésére irányuló célkitűzés megőrzéséhez, hogy az érintett személy a kiadatási kérelemben felrótt bűncselekmények miatt ne maradjon büntetlen, az szükséges, hogy a megkeresett tagállamtól eltérő más tagállam által alkalmasint kibocsátott európai elfogatóparancs legalábbis ugyanarra a tényállásra vonatkozzon, és hogy – amint a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630) 50. pontjából kitűnik – a kibocsátó tagállam a nemzeti joga szerint hatáskörrel rendelkezzen a büntetőeljárás lefolytatására e személlyel szemben a területén kívül elkövetett cselekmények vonatkozásában.
- 55 A jelen ügyben, amint azt a főtanácsnok az indítványának 52. pontjában megjegyezte, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból, valamint a tárgyalás alapján az derül ki, hogy az Olasz Köztársaság konzuli hatóságait az alapügyben szóban forgó kiadatási kérelem teljesítését megelőzően tájékoztatták R. Piscioti helyzetéről, az olasz igazságügyi hatóságok azonban nem bocsátottak ki európai elfogatóparancsot e személlyel szemben.
- 56 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy olyan esetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amelyben egy, az EU–USA megállapodás keretében az Egyesült Államoknak kiadni kért uniós polgárt e kérelem esetleges teljesítése céljából az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tartóztattak, az EUMSZ 18. és az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha a megkeresett tagállam valamely alkotmányjogi szabály alapján harmadik államok kiadatás iránti megkeresései esetében eltérően kezeli a saját és más uniós tagállamok állampolgárait, és ez utóbbiak kiadatását engedélyezi, míg a saját állampolgárainak kiadatását nem, amennyiben előzőleg e polgár állampolgársága szerinti tagállam illetékes hatóságai számára lehetővé tette, hogy az átadását európai elfogatóparancs útján kérjék, és amennyiben ez utóbbi tagállam ennek érdekében nem tett intézkedéseket.

A harmadik és a negyedik kérdésről

- 57 A második kérdésre adott válaszra tekintettel a harmadik és a negyedik kérdést nem szükséges megvizsgálni.

A költségekről

- 58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy olyan esetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben egy, az Amerikai Egyesült Államoknak kiadni kért uniós polgárt e kérelem esetleges teljesítése céljából az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tartóztattak, e polgár helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik, mivel az említett polgár az Európai Unió belüli szabad mozgáshoz való jogával élt, és mivel az említett kiadatás iránti kérelmet az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között a kiadatásról szóló, 2003. június 25-i megállapodás keretében kezdeményezték.**
- 2) **Olyan esetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amelyben egy, az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között a kiadatásról szóló, 2003. június 25-i megállapodás keretében az Amerikai Egyesült Államoknak kiadni kért uniós polgárt e kérelem esetleges teljesítése céljából az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tartóztattak, az EUMSZ 18. és az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha a megkeresett tagállam valamely alkotmányjogi szabály alapján harmadik államok kiadatás iránti megkeresései esetében eltérően kezeli a saját és más uniós tagállamok állampolgárait, és ez utóbbiak kiadatását engedélyezi, míg a saját állampolgárainak kiadatását nem, amennyiben előzőleg e polgár állampolgársága szerinti tagállam illetékes hatóságai számára lehetővé tette, hogy az átadását európai elfogatóparancs útján kérjék, és amennyiben ez utóbbi tagállam ennek érdekében nem tett intézkedéseket.**

Aláírások